

Eläinten hyvinvointilaissa tarkoitetun ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun, greyhoundien ratajuoksukilpailun, järjestäjän lausunto lain luonnoksesta

Turun Greyhound Klubi ry (jatkossa TGK) antaa lausunnon Eläinten hyvinvointilain luonnoksesta siltä osin kun laissa esitetyt asiat liittyvät keskeisesti TGK:n nykyiseen ja tulevaan toimintaan eli 43§, 44§, 45§, 46§, 48§ ja 49§.

Lausunto korvaa mahdolliset aiemmat TGK:n nimissä annetut lausunnot, koska TGK:n hallintohenkilöstössä tapahtui keväällä 2021 isoja muutoksia. Aiemmat lausunnot, mikäli niitä on annettu, pohjautuvat vanhaan toimintaympäristöön.

TGK kiittää kaikkia viranomaistoimijoita uuden eläinten hyvinvointilain luonnoksesta ja toivoo vilpittömästi, että laki astuu voimaan suunnitelman mukaisesti vuoden 2023 alusta. TGK:n toiminta on lähtökohtaisesti ja itseohjautuvasti 25 vuoden ajan noudatellut tulevan eläinten hyvinvointilain linjauksia. Olemme hyvin iloisia saadessamme lain voimaantulon kautta tunnustuksen ja hyväksynnän lajillemme ja toiminnallemme.

Lausunnon laati TGK:n hallitus puheenjohtajana Jouni Kiiski Hyönölä, varapuheenjohtajana Merja Hellemann Helsinki, sihteerinä Ilkka Virta Lieto ja hallituksen muut jäsenet ovat Taru Lehtola, Minna Leppänen, Jaana Lintunen ja Riku Sivonen. Hallituksen jäsenillä on kaikilla paljon kokemusta lajista monipuolisesti kilpailun järjestäjinä, toimihenkilöinä ja kilpailuttajina. Kokemusta on sekä ajallisesti että koirien lukumäärällä mitattuna - kilpailutettu yli sataa ratajuoksijaa 40 vuoden aikana, samoin toiminta rataeläinlääkärinä yli 40 vuoden aikana.

43 §. Yleiset periaatteet eläinkilpailussa ja -näyttelyssä

TGK on tyytyväinen lain tuomista uusista velvoitteista kilpailun järjestäjille, järjestäjien vastuun korostamisesta, rataeläinlääkärin läsnäolovelvoitteesta sekä kilpailuolosuhteiden sekä -tapahtumien kirjaamis- ja arkistointivelvollisuudesta. Kaikki mainitut toimintamallit ovat olleet TGK:n toiminnassa vakiintuneita tapoja jo toiminnan aloittamisesta lähtien. Vain laissa säädettävästä ilmoitusvelvollisuudesta (46§) meillä ei ole käytännön kokemusta, mutta otamme tehtävän mielellämme vastaan ja odotamme hyvää yhteistyötä aluehallintoviranomaisten kanssa.

TGK on järjestänyt Turun Metsämäen raviradan yhteydessä olevalla radalla greyhoundien ja whippetien ratajuoksukilpailuja vuodesta 1996. Rata oli avattaessa Euroopan ensimmäinen greyhoundien ratajuoksuun suunniteltu ja toteutettu rata, jossa sekä ratajuoksuun että greyhoundrodun erityispiirteet huomioitiin, tavoitteena koirien turvallisuus ja onnettomuuksien sekä loukkaantumisien ennaltaehkäisy. Radalla on tilaa juosta (leveys yli 7 metriä) ja kaarteet nopealle koiralle suotuisat (säde 53 metriä) ja radan hyvin hoidettu ja kasteltu hiekkapinta antaa tukea koiran kädille olematta liukas tai kova.

Sittemmin vastaava australialaistyyppinen laajakaarteinen ja leveä hiekkarata avattiin Oulun Virpiniemeen ja Suomen mallin mukaisia ratoja on tietääksemme ainakin Ruotsissa (Åkers Kanal, Borås, Skellefteå).

Suomessa on kerätty tietoja vinttikoirien rata- ja maastajuoksukilpailuissa sattuneista onnettomuuksista ja tapaturmista jo vuodesta 1983 lähtien. Metsämäen Greyhound Stadionin tilastot vuosilta 1996-2006 osoittivat kiistatta, että rata oli muita maan suorituspaikkoja turvallisempi greyhoundeille.

On hyvä, että lain perusteluissa tuodaan esiin myös eläimen henkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen, eikä vain korosteta fyysistä suorituskykyä ja sen vaatimuksia. Vieheen (saaliin) perässä juokseminen eli

metsästys tai saalistaminen on vinttikoirilla synnynnäinen toiminta, johon ei ihminen voi erityisesti vaikuttaa eikä mitenkään koiraa suoritukseen pakottaa. Saaliin ajo tuottaa koiralle selvästi mielihyvää ja se pyrkii toistamaan suoritusta silloinkin kun sen oma jaksaminen ei siihen riittäisi. Kilpailun järjestäjien ja kilpailuttajien vastuulla onkin ennen kaikkea taata koiran itsensä toteuttamiselle optimaaliset ja turvalliset puitteet ja estää eläintä yllirasittamasta itseään.

44 §. Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyys

Lakiluonnos tuo esiin järjestäjän pätevyysvaatimuksen. Asia on ratajuoksu-urheilussa äärimmäisen tärkeä, sillä jo jonkin aikaa lajimme harrastuksesta on poistunut paljon hyviä ja osaavia ihmisiä. Toimihenkilöiden kouluttaminen tehtäviinsä sekä kilpailuttajien jatkuva informointi lajin erityisvaatimuksista ja hyvistä toimintatavoista sekä rataetiketin noudattamisesta on sekä lajin keskusliittojen että TGK:n velvollisuus. Kun asiasta vielä erikseen mainitaan lain perusteluissa, on helpompaa motivoida niin järjestöjä kuin yksityishenkilöitäkin koulutukseen ja keskusteluun.

Lakiluonnoksessa mainitaan erikseen, että eläimen omistajan tai kilpailuttajan on ymmärrettävä lain asettamat vaatimukset. Kilpailujen järjestäjän velvollisuus on varmistaa, että näin on eli myös kilpailuttajia pitää perehdyttää määräyksiin. Luontevaa on, että lajien keskusliitot Greyhound Racing Liitto sekä Suomen Vinttikoiraliitto vastaavat harrastajien informoinnista keskitetysti. TGK toivoo ohjausta lain voimaantulon yhteydessä myös tästä.

45 §. Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäminen

Lakiluonnos korostaa järjestäjän vastuuta eläinkilpailujen järjestämisessä, vaikka lausuukin, ettei se ”poistaisi eläimen omistajan tai haltijan taikka muun henkilön, joka kilpailuttaa eläintä, vastuuta”.

Rataeläinlääkärin toimenkuva osana järjestäjän omavalvontaa on hyvä, kilpailujen toteuttamisen vastuun jäädessä nimenomaan järjestäjälle. Kaikilla maassa toimivilla eläinlääkäreillä ei voi olla kokemusta ratajuoksupilpailun järjestämisestä, radan kunnostamisesta ja laitteiden toimivuudesta, eikä sitä voida heiltä edellyttää. Koirien kilpailukelpoisuutta arvioitaessa tilanne on kuitenkin toinen. Siltä osin päätöksenteko on oltava rataeläinlääkärin eikä eläinlääkärin päätöksestä jättää koira kilpailun ulkopuolelle voi järjestäjän edustajille valittaa eikä heille saa antaa valtuutusta eläinlääkärin päätöksen kumoamiseen.

TGK:n kilpailuissa on pääsääntöisesti noudatettu greyhoundien turvallisuuden kannalta hyvää kilpailutustiheyttä, kun koirille on saman kilpailupäivän aikana järjestetty vain yksi lähtö eli startti. Greyhoundit juoksevat Metsämäen radalla tavallisimmin 325 metrin ja 495 metrin matkan, harvoin järjestetään 560 metrin lähtöjä. Matka on lyhyt mutta greyhoundien nopeus (325 metriä alle 20 sekuntia, 495 metriä alle 30 sekuntia) ja valtava lihastyö merkitsevät suurta fyysistä rasitusta jonka liian nopean toistamisen tiedetään vaarantavan koiran terveysturvallisuuden. Yllirasitus voi aiheuttaa koiran kuoleman tai pysyvän vammautumisen, ilman mitään muuta ulkoista vammaa tai edeltävää sairautta. Kun kilpailut olosuhteiden, radan hoidon ja starttimäärien osalta toteutetaan greyhoundien ehdoilla, ovat kilpailut hyvät ja turvalliset myös muille vinttikoiraroduille. TGK kiittää tässäkin eläinten hyvinvointilain vastuutusten selkiinnyttämistä, sillä kerhoon kohdistuu paineita muiden organisaatioiden järjestämistä kilpailuista. Järjestäjä saattaa edellyttää koirilta jopa 2-3 lähtöä päivässä ja kilpailun palkintona on arvonimi, tunnustus tai ”titteli” jota koira ei voi saavuttaa muuten. Houkutus arvonimen voittoon saattaa ylittää kilpailuttajan ymmärryksen oman koiransa suorituskyvystä. Lain voimaantulon jälkeen yllirasitusasioista voidaan lajin sisällä paremmin keskustella.

Lakiluonnoksen perusteluissa mainitaan, ettei kaikkea kilpailuolosuhteisiin vaikuttavia tekijöitä voi ennakoida, kuten säätä. Ratajuoksuja järjestetään vain ns sulan maan aikana, joten kylmyys ei juuri koskaan ole ongelma, mutta liika kuumuus on. Lihastyön tuottama lämpö ei poistu koiran kehosta tehokkaasti jos ulkolämpötila on korkea, ja mahdollisuus lämmönsäätelyjärjestelmän pysyvään vaurioitumiseen on todellinen eikä vain teoreettinen mahdollisuus, valitettavasti. Jo 80-luvulta lähtien greyhoundien ratajuoksukilpailuissa on noudatettu hella-rajaa eli jos ulkolämpötila on +25 astetta tai yli, ei kilpailuja järjestetä. Kilpailut voidaan siirtää hellekauden aikana joko kilpailupäivän aamuun tai iltaan, jolloin lämpötila on siedettävämpi mutta valon määrä vielä riittää hyvin kilpailujen toteutuksessa.

TGK toivoo, että hyvinvointilakia aikanaan sovellettaessa myös muille koiraurheilun organisaatioille muistutettaisiin kuumuuden ja auringonpaisteen tuomasta lisäriskistä. Greyhoundit ovat kevytrakenteisia ja niiden ihonalainen rasvakerros on niukka ja iho ohut. Lisäksi laajat keuhkot ja pitkän nenäontelon tuoma tehokas jäähdytysjärjestelmä mahdollistavat lihastyön tuottaman liikalämmön nopean poistumisen. Varoiksi radalla on aina vesiletku /-suihku koirien kasteluun. Toivomme, että greyhoundia raskaampien rotujen tilaisuuksien järjestäjät saavat hyvinvointilain toimeenpanon yhteydessä ohjausta hyviin käytänteisiin.

49 §. Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestäjän kirjaamisvelvollisuus

Lakiluonnoksessa esitetään, että järjestäjän raportointivelvollisuus koskee kilpailussa loukkaantuneita eläimiä sekä kuolemantapauksia. TGK toivoo lisäohjausta siltä osin, että kirjausvelvollisuus kattaisi kaikki tapahtumat eikä vain vakavia loukkaantumisia, kuten kuolemantapausten mainitseminen antaa ymmärtää. Noin 50 % greyhoundien ratajuoksuvammoista on pieniä varpaiden ruhjeita ja haavoja. TGK ja aiemmin myös lajin keskusliitto GRL on aikanaan kirjannut kaikki ratajuoksun jälkeen havaitut vammat, koska tiedoista on hyötyä radan pinnan kuntoa ja hoitoa arvioitaessa ja mietittäessä voidaanko ko vammojen syntyä ennaltaehkäistä.

Raportointiin TGK toivoo lisättävän kilpailuolosuhteiden kuvaamisen lisäksi onko koira juossut kilpailupäivänä 1, 2 vai 3 starttia ja monennenko startin jälkeen vamma on havaittu. Kokemuksemme mukaan minkään ratajuoksussa syntyneen vamman paranemista ei edesauta rasituksen toistaminen samana päivänä. Korostamme myös, että mielestämme ratajuoksun tavoitteena on tuottaa koiralle fyysisen suorituksen iloa, ei kipua silloinkaan kun ihminen pitää vammaa pienenä. Toistamme aiemman kommenttimme: järjestäjien ja kilpailuttajien vastuulla on ennen kaikkea taata koiran itsensä toteuttamiselle optimaaliset ja turvalliset puitteet ja estää eläintä yllirasittamasta itseään. Lainsäädännössä olemme muilla elämän aloilla nähneet, että heikommassa asemassa olevan etuja valvotaan. Uusien harrastajien ja heidän vielä kokemattomien koiriensa edut ovat ensisijaiset.

Edellä mainituissa TGKn Metsämäen radan yli 10 vuotta kattavassa tilastoinnissa luokiteltiin ns vakavat vammat erikseen. Vakavana vammana pidetään loukkaantumista, johon koiran ratajuoksu-ura päättyy tai koira menehtyy/joudutaan lopettamaan. Radalla tapahtuvat kuolemantapaukset ovat onneksi äärimmäisen harvinaisia tapauksia ja Metsämäen radan 25-vuotisessa historiassa on ollut 1-2. Vain kuolemantapausten raportoinnin edellyttäminen voi johtaa myös ikävään saivarteluun – jos koira ei kuole vaan se joudutaan lopettamaan, eivät kaikki järjestäjät ehkä raporttiin tapausta kirjaa.

Toisaalta osa yllirasitustapauksista jää radalla kilpailun aikana ja heti sen jälkeen huomaamatta. Yllirasituksen seurauksena koira saattaa menehtyä vasta 1-2 vrk kilpailupäivän jälkeen. Ko tapausten selvittäminen esim kuolinsyytutkimuksen eli avauksen keinoin on lajin kehityksen kannalta tärkeää, mutta ymmärrämme toki,

ettei toimintatapaa voi lainsäädännöllä saada aukottomaksi vaan se edellyttää lajin sisällä omistajien/kilpailuttajien sekä järjestäjien avointa yhteistyötä.

Dopingnäytteiden oton kirjaaminen rataeläinlääkäriin raporttiin on tietenkin luontevaa, mutta TGK toivoo kaikille valtakunnallisille eläinurheiluorganisaatioille suunnattua tietoa missä voi tutkituttaa eläinten dopingnäytteitä ja miten näytteet otetaan ja toimitetaan laboratorioon.